

Beslisnota voor de raad

Datum 10 april 2019

Openbaar

Onderwerp Bescherming bodemfuncties en gesloten bodemenergiesystemen
Versienummer 1.0

Portefeuillehouder William Dogger
Informant Reinder Slager / Renate Postma
Afdeling Leefomgeving en Mobiliteit
Telefoon (038) 498 3367
Email R.Slager@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 6.4.3 We zorgen dat de ondergrond bijdraagt aan de ruimtelijke ontwikkeling van de stad en duurzaam waterbeheer en de energiepotentie maximaal wordt benut

Begroting wijzigen N.v.t.
Dekking ten laste van N.v.t.

Bijlagen 1. Verordening bodembescherming Zwolle 2019

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. Bestaande en toekomstige functies van de bodem en ondergrond voor het grondgebied van Zwolle zoveel mogelijk te beschermen.
2. Met dit doel voor het Zwolse grondgebied een boringsvrije zone in te stellen vanaf 90 meter minus maaiveld voor de aanleg van gesloten bodemenergiesystemen.
3. De boringsvrije zone van 90 meter op te nemen in de Verordening bodemsanering Zwolle en deze verordening te actualiseren.
4. Hiervoor de Verordening bodembescherming Zwolle 2019 vast te stellen onder intrekking van de Verordening bodemsanering Zwolle 2007.

Datum 10 april 2019

Inleiding

Nederland zet op dit moment vol in op verduurzaming van de samenleving. Dit gebeurt onder andere door de energietransitie, waarbij steeds meer wordt overgestapt van fossiele naar herwinbare energiebronnen. Ook de gemeente Zwolle verduurzaamt, bijvoorbeeld door de bouw van aardgasloze woningen. Deze woningen krijgen geen aardgasaansluiting meer maar in plaats hiervan krijgen ze duurzame warmtesystemen.

Op dit moment wordt Breezicht in Zwolle ontwikkeld. Deze nieuwe buurt (1150 woningen) in Stadshagen wordt volledig aardgasloos. De gemeente stelt aan de ontwikkelaars de voorwaarden dat met de aanleg van deze bodemenergiesystemen, de warmtevoorziening voor de lange termijn en de bescherming van de overige bodembelangen moeten zijn geborgd. In dit kader is door de gemeente al aangegeven dat gesloten bodemenergiesystemen dieper dan 90 meter (minus maaiveld) niet aangelegd mogen worden. Uit studies blijkt namelijk dat met het dieper aanleggen de bestaande scheidende kleilaag wordt doorboord met mogelijke vermenging van de verschillende grondwaterlagen en verzilting van de bovenliggende zoet watervoerende pakketten tot gevolg. Dit kan leiden tot onomkeerbaar negatieve gevolgen voor het aanwezige zoetwaterreservoir.

Omdat de aanleg van gesloten bodemenergiesystemen zich niet beperkt tot Breezicht, en ook op andere plekken binnen de gemeente de bodem ongewenst doorboord kan worden, wordt voorgesteld een boringsvrije zone van 90 meter minus maaiveld in te stellen voor Zwolle. Hiertoe zal de bestaande verordening bodemsanering worden aangepast, en daarom ontvangt uw raad dit voorstel.

Beoogd effect

Duurzaam gebruik en functies van de bodem en ondergrond behouden en waarborgen door het instellen van een boringsvrije zone.

Argumenten

1.1 Deze functies zijn nu en in de toekomst belangrijk voor de samenleving.

In de bodem bevinden zich verschillende watervoerende pakketten. In het eerste en de tweede pakket is sprake van zoet water. Het derde pakket bevat in toenemende mate zout water. Zoet water is nu en in de toekomst een groot goed dat beschermd moet worden om de vele functies van de bodem, zoals landbouw, recreatie, natuur etc., te kunnen blijven gebruiken. Verzilting (door vermenging van zoet en zout water) van zoet water kan negatieve gevolgen hebben voor deze functies, en moet daarom zoveel mogelijk worden voorkomen. Verzilting is landelijk een groot probleem waar ingrijpende maatregelen tegen nodig zijn. Zwolle heeft het geluk van de aanwezigheid van een scheidende laag tussen het zoet water en het zoute water. Doorboren van deze kleilaag voor gesloten energiesystemen is volstrekt onwenselijk vanwege de kans op verzilting van het zoet water, en het hierdoor mogelijk verlies van bodemfuncties.

2.1 Vanaf 90 meter beschermt de bodembelangen en voorkomt eventueel onomkeerbare gevolgen.

Onderzoeken tonen aan dat de scheidende kleilaag zich bevindt tussen circa 95 – 135 meter minus maaiveld. Deze natuurlijke kleilaag scheidt het eerste en het tweede zoet watervoerende pakket van het derde (in toenemende mate zout) watervoerende pakket. De aanwezige kleilaag tussen het tweede en het derde watervoerende pakket voorkomt vermenging van de watervoerende pakketten (verzilting). Met een boringsvrije zone vanaf 90 meter minus maaiveld wordt het doorboren van de scheidende kleilaag, en daarbij mogelijke verzilting van het daarboven aanwezige zoete grondwater, voorkomen.

Datum 10 april 2019

In en rond het centrumgebied van Zwolle wordt geen zoet water gewonnen uit de eerste twee watervoerende pakketten. Er bevinden zich hier wel verontreinigingen in het grondwater (als gevolg van bedrijfsactiviteiten uit het verleden). De aanwezige scheidende kleilaag zorgt er voor dat de grondwaterverontreiniging, die aanwezig is in het eerste en tweede watervoerende pakket, zich niet vermengt met de schone grondwaterlagen onder deze kleilaag (het derde watervoerende pakket). Dit is een belangrijk principe waar het geldende gebiedsgericht grondwaterbeheer op is gestoeld (vastgelegd in het gebiedsbeheerplan Zwolle Centraal). De gemeente is gebiedsbeheerder en voert in het kader van de Wet bodembescherming het gebiedsbeheerplan uit.

2.2 Gesloten bodemenergiesystemen hebben andere boortechnieken.

Het verbod geldt voor nieuw aan te leggen gesloten bodemenergiesystemen, en niet voor open WKO-systemen of geothermie. De gemeente is bevoegd gezag voor gesloten bodemenergiesystemen, de provincie voor open bodemenergiesystemen (WKO) en het ministerie van EZK voor geothermie. Voor gesloten systemen worden andere boortechnieken gebruikt dan bij open bodemenergiesystemen en/of geothermie. Met de nu gebruikte boortechnieken voor de aanleg van gesloten bodemenergiesystemen kan niet worden uitgesloten dat dit leidt tot een negatieve aantasting van de bodemfuncties.

2.3 Al het grondwater in het grondgebied van Zwolle verdient bescherming.

Grondwater houdt niet op bij de grenzen van een buurt of een wijk, en ook niet bij de gemeentegrenzen. Door een verbod in te stellen voor het gehele grondgebied van de gemeente Zwolle blijven de bestaande bodemfuncties voor Zwolle zoveel mogelijk beschermd. Buiten de gemeentegrenzen heeft de gemeente Zwolle geen bevoegdheden. Daarom wordt in overleg getreden met de buurgemeenten om hierover af te stemmen.

Voor een deel van het grondgebied van Zwolle geldt nu vanuit provinciaal belang een boringsvrije zone. De provincie bereidt op dit moment beleid voor om die zone aan te passen omdat de omvang van deze zone niet meer overeenkomt met de te beschermen belangen. Met de provincie is daarom al contact geweest over het voornemen van Zwolle om zelf een boringsvrije zone in te stellen. Samen wordt gezorgd voor een goede afstemming in besluitvorming om zo te voorkomen dat er geen onwenselijke situatie kan gaan ontstaan.

3.1 Met dit juridisch instrument kan regie worden gehouden op het gebruik van de bodem.

Voor de aanleg van gesloten bodemenergiesystemen geldt een meldingsplicht. Dit betekent dat als de activiteit voldoet aan de melding, deze activiteit kan worden uitgevoerd. De gemeentelijke Verordening bodemsanering Zwolle 2007 (gebaseerd op de Wet bodembescherming) is het meest voor de hand liggende instrument om de bescherming van het bodembelang in te regelen. Voor de aanleg van gesloten bodemenergiesystemen betekent dit dat deze systemen nog steeds met een melding kunnen worden aangelegd, mits niet dieper dan 90 meter en er geen andere restricties gelden.

3.2 De Verordening bodemsanering is verouderd en verdient een update.

De bestaande Verordening bodemsanering 2007 is in 2007 vastgesteld met een tussentijdse aanpassing in 2010. Omdat deze verordening nu wordt aangepast in verband met het opnemen van de boringsvrije zone is dit meteen een goed moment om de verordening volledig te actualiseren.

Datum 10 april 2019

4.1 Geen inspraak ontvangen

Het ontwerp van de Verordening bodembescherming Zwolle 2019 lag zes weken ter inzage voor inspraak. Tijdens deze periode zijn geen zienswijzen ingebracht over het ontwerp.

Risico's

Het kan voorkomen dat derden al kosten hebben gemaakt voor de aanleg van een gesloten bodemenergiesysteem terwijl de aanleg niet voldoet aan het verbod van niet dieper boren dan 90 meter. Om deze situatie zoveel mogelijk te voorkomen bevat de verordening ruim overgangsbeleid. Zo geldt het verbod niet voor al geïnstalleerde gesloten systemen, en ook niet voor al gemelde gesloten systemen. Aanvullend worden inwoners en andere derden na besluitvorming over dit voorstel geïnformeerd via de website en De Peperbus zodat zij hiermee rekening kunnen houden.

Financiën

Dit voorstel leidt niet tot extra kosten. Er wordt een eenmalige extra inzet verwacht als gevolg van de communicatie over deze beleidswijziging, maar deze toename kan worden opgevangen binnen de beschikbare capaciteit.

Communicatie

Dit voorstel is integraal tot stand gekomen in samenspraak met verschillende interne en externe partijen. Ook de provincie is ambtelijk betrokken bij en geïnformeerd over het tot stand komen van deze beleidswijziging. Net als over de ontwerp verordening wordt via bestaande overlegstructuren en diverse ruimtelijke projecten gecommuniceerd over het gewijzigde beleid. Ook worden de omgevingsdienst en buurgemeenten in kennis gesteld worden van het gewijzigde beleid.

Vervolg

De verordening wordt op de daarvoor geldende werkwijze gepubliceerd.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris